

Nova Pravda

Glasilo Narodno-Socijalistične Stranke.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Narodni dom,
Kopališka ulica, I. nadstropje.Izhaja vsako sredo in soboto.
Posamezna številka velja 1 K.Naročnina: mesečno 8 K, četrletno 24 K, polletno 48 K,
celoletno 96 K. — Inserati po dogovoru.

Gorje vam!

Lepa in zgodaj, kakor že dolgo, dolgo ne, nas je lelos obiskala pomlad. Polna razkošja, zelenja in cvetja je ravno letos izredno zgodaj s svojim obiskom odlikovala ravno Maribor — ta širom znani južnoštajerski Meran.

Od balkanske in svetovne vojne izčrpani, od nesrečne povojne državne politike obupani jugoslovanski narod je ob prihodu te izredno zgodnje i krasne pomladi svoja krvaveča srca pričel polniti z upanjem na boljše čase, na ozdravljenje dosedanjih nevzdržljivih razmer.

Toda, kakor gad, skrit pod cvetočo, duhtečo šmarnico, je za tem zelenjem naših cvetočih upov potuhnjeno zvit čakal najstrupenejši sovražnik države — sovražnik različnih imen, skrivajoč se pod različnimi krinkami — sovražnik, ki je krinko internacionale tako daleč izzlorabljal, da je na račun ujedinjene Velike Nemčije, kot prve svetovne sile v podrobno zasnovanem načrtu zagrozil tudi pogin bivše Avstrije, ker je že tedaj pravilnejše izračunal, kot so računale slepe bivše avstrijske vlade, da namreč Avstrijo tvori nadvečina Slovanov.

Mojstra Karol Marx in Ferd. Lassalle sta računala prav, le njuni učenci so se 70 let pozneje pri sklepanju računov — zaračunali. Tako vsaj se nam zdi. Resnico pa lahko vsak izmed nas sam ugotovi in izračuna matematično natančno po dogodkih, ki so se že med vojno pričeli odigravati v Rusiji, ki se zdaj nadaljuje v Nemčiji sami, v Avstriji in povsod v državah, iz katerih nam prihajajo vesti o generalnih stavkah. Povsod vzplamteva požari pod krinko splošnih stavk. Toda pod to krinko se povsod skriva revolucija, anarhija: izvršitev Marxovega komunističkega evangelija. In povsod so enoinisti požigalci, pa naj se imenujejo boljševiski, komunisti, socialisti ali internacionalsi...

Vsi dosedanja državni krmarji Jugoslavije so bili — v svoje osebne koristi pregloboko zatopljeni — prepričani, da na ozemlju SHS kraljestva teh požigalcev sploh ni. Le tako je bilo Jugoslaviji usojeno doživeti unikum v zgodovini stvarjenja novih držav, da so se „državotvorni“ elementi združili z državouičujočimi in vsako državno pravno stanje zanikujočimi elementi, da so sedli skupaj na vladno klop. In „ogelj in voda“ sta vladala toliko časa skupaj, dokler se je „ogelj“ pod skupno vladnokraljevo zaščito do zadnje pičice načrta pripravljala na — splošni požar.

In zdaj divja sredi bujnega življenja spomladi tudi širom Jugoslavije vseuničujoči bojni požar svetovne revolucije.

Požari so združeni s plenjenjem in ropom. Tudi na naš požar preže s požigalci dogovorjeni plenilci i roparji. V Logatcu „sociji“, za Špiljem „Genossen“ — na kaj čakajo?

Brezuspešni poskusi eksekutive Marxovega evangelija v Rusiji, Nemčiji in Avstriji, naj se posrečijo, uresničijo v Jugoslaviji, v državi vsled nezmožnosti ali vsled korupcije ostlepelih državnih krmarjev? — Si bo to zdrav, neokužen narod pustil dopasti, bo križem rok gledal, da požigalci in roparji res neovirano izvrše celo svoje zlo-

činsko delo?

Z nasiljem zaneteni požar se bo zadržal — ali sam v sebi, v svojem nasilju — ali z nasiljem drugih. Rodil pa je že doslej toliko ljudskega gorja, da mora vsakdo, ki še ni zgubil vero v človeštvo, spoštovanje v samega sebe, proklinjati uro, ki je rodila idejo revolucionarnega komunizma in proklinjati brezvestneže, ki to izvršujejo.

Gorje vam, ki ste ta požar zanetili! Gorje vam, ki ste pri tem zločinu vedoma ali nevedoma sodelovali! Gorje tudi vam, ki bi ne hoteli slišati glasu svoje vesti, ki bi se upirali klicu domovine: Na plan! V bran! Na obračun z vsemi krivci in sokrivci gorja!

Uklenjeni zločinec.

(Iz govora tov. Pirca na protestnem shodu proti draginji.)

Tovariši! Somišljeniki!

Zopet smo se zbrali tu, da zopet glasno protestiramo proti neznosti draginje. Že dva predgovornika sta iskala in našla nebroj glavnih krivcev in sokrivcev. Sklenili bomo tozadevno resolucijo, ki pa bo romala isto pot, kakor vse dosedanje — v koš predsobe deželne in centralne vlade. In v tej zavesti, da ste proti draginji nekaj odločilnega storili, se razidete. Pa morda predno še pridete domov, boste tudi vi sami med onimi, ki pomagajo povečati draginjo. Gotovo pa boste popoldne pomagali prenapolniti lokale, v katerih vsled zaduhlega ozračja, tobakovega dima in izpuhtevanja pijach ne boste videli, ne boste čutili enega izmed največjih krivcev draginje in največjega sovražnika človeštva: alkohol. Ta in oni se mu bo udal brezpogojno, pa bo v njegovem opojnem objemu zabavljal čez draginjo, bo iskal krivce in ne bo se zavedal, da sedi tudi sam sredi med njimi. Poznam jih, ki tožijo, da bi radi naročili naše glasilo, pa njihovi dohodki spričo te draginje ne zmorejo mesečno 8 K a zraven z delom preobloženi, niti časa nimajo za — čitanje lista. Ali ob poznem času, ko morajo bajoneti prazniti te prenapolnjene lokale, vidim tudi te reveže sedeti pri polnih steklenicah najdražjih vinskih vrst. — Da tako je tovariši! Mi iščemo krivce draginje vsepovsod izven nas, le nas samih ne vidimo. In vendar smo mi sami največji krivci!

Čitali ste „Atanazijev“ vrlo zanimivi članek: „Brez vesti — brez srca“. Tu opisuje kapitalizem kot pošast z nenasiljivim želodcem. Pozabil pa je dostaviti, da ima ta pošast tudi jastrebove oči, ki vas zasledujejo na vseh vaših potih, ki vidijo vsak vaš izdelek za dostikrat nepotrebne stvari, ki vidijo, da kot brezvoljni sužnji sprejemate vsako še tako zlovoljno podraženje, da ste zgubili energijo, odločnost, samodisciplino, ki vas je dičila pred vojno, ko ste se združeni uprli podraženju piva samo za 1 krajcar. Ta pošast le predobro vidi, da vam je vojna to odločnost oropala.

Dokler bo ta pošast s svojimi jastrebivimi očmi dan za dnem gledala, da niti polnočna ura ne zadostuje več brezmernemu vživanju alkohola, da vlada sama ne spoštuje svojih proti pijancem izdanih zakonov, toliko časa se bo ta pošast zaničevalno režala nad vsemi našimi protesti proti draginji,

bo navijala cene zdaj tu, zdaj tam, ker ve, da boste sicer malo pozabljali, da si pa boste dali „duška“ zopet v prenapoljenih lokalih — v objemu alkohola. In bo spremila naše protestne resolucije gori in doli do vlade, pa bo že pisarju v predsobi namignila: še je čas navijanja cen, ljudstvo vkljub „neznosti“ draginji še pije — vedno več pije, dokaz, da se „neznost“ v zabavljanju v resnici vendar le še lahko prenaša. In protestne resolucije se „izroči svojemu namenu“. —

Koliko časa še, bo ta pošast gledala naše početje, naš „boj“ proti draginji? Dokler si ne izvojimo sami svojo energijo, svojo močatost, svojo neupogljivo odločnost, svojo samodisciplino, spoštovanje do samih sebe! Le tedaj, če se združimo sami brez sokrivde na odločen boj proti prvim krivcem draginje in korupcij tja prav do vladnih sedežev, smemo pričakovati izboljšanja sedanjih razmer. Le tedaj uklenemo sami pravega zločinca draginje.

Je samo delo naš rešitelj?

(Dopis.)

Po naših shodih in listih slišimo in beremo: delo in zopet le samo delo je edino sredstvo za izboljšanje splošnega gospodarskega položaja.

Poglejmo, če je ta nauk dejansko izvršen, v polnem obsegu utemeljen. Ozrmo se nazaj na svetovno vojno. Še nikdar ni vesoljni svet produciral toliko ogromnega dela, kakor ga je ravno ta vojna. Morda prvič v zgodovini človeštva, se je v tej vojni zgodil čudež, da je vse prišlo za to ali ono delo. Mnogi v višjih in najvišjih krogih so delali, ker je delo postalo pod krinko patriotizma moderno. Produciralo se je mnogo tudi hepotrebne dela, ampak delalo se je. Največjo revolucijo dela je doprineslo ženstvo, ki je z večjim ali manjšim uspehom opravljalo takšna dela, ki bi jih brez te vojne nikdar ne bile niti poskusile, kaj šele izvršile. Zunaj na deželi so opravljale najtežja poljska dela žene zlasti v tretjem letu vojne, ko je bilo vse, kar je še preostalo delazmožnega moškega prebivalstva, odpoklicano na vojno službo. Po mestih so dotlej tudi nobenega dela vajene ženske se oprijele služb, ki so jih sicer opravljali le moški. V zadnjem vojnem letu ste dobili že v strelskih jarkih ženske, ki so si še leto prej zatlačile ušesa, če so ranjenci pripovedovali o „žvižgu“ granat in šrapnelov. Celu višine ozračja in globine zemlje ter voda so vkleinili v delo. Dotlej neopaženo, nepoznano rastlinstvo in materija se je morala udati raznim poizkusom, kot surogati (nadomestila) za primanjkujočo prehrano. Skratka vse: človek, živalstvo, rastlinstvo, ozračje in zemlja, celina in morje ter mrtva materija, vse, prav vse se je usužnilo orjaški sili dela. Nikdar doslej in najbrže tudi nikdar odslej se po celem svetu ni toliko delalo, kakor se je ravno v zadnji vojni.

In vendar: kaj je nam vse to orjaško delo prineslo? In kdo je imel korist od te nepregledne, neprecenljive množine dela?

Kdo drugi, kot kapitalisti in imperijalisti, so izrabili in izzlorabili ves produkt, ves sad in ves sok vsega tega dela!

Vi morda ugovarjate, češ, saj je bila večina tega dela namenjena uničenju in ne

produkciji. Da, to je res. Toda prvič se tu ne gre toliko za namen dela, marveč samo za produkcijo dela kot tako. No in drugič pa si je znal ali kapitalist ali imperijalist — navadno pa oba skupaj — tudi ta uničevalni namen dela okoristiti tudi v — svoje namene. Imperijalizem in kapitalizem sta bili tisti ostudni hijeni, ki sta lazili po bojnih poljanah in sta vsakega razmesarjenega vojaka že vštela v svoje špekulacije za nadomestilo teh ogromnih človeških izgub po končani vojni. Neizmerne množine blaga, ki so ga Nemci s svojimi U-čolni pogreznili na dno morja, se danes obrestujejo — ne Nemčiji in Avstriji, na katerima se to njuno barbarstvo maščuje — ampak obrestujejo se v blagajnah takrat poškodovanih ententnih kapitalistov in imperijalistov — in te obresti jim plačujemo tudi mi v Jugoslaviji.

Mikavno in priporočljivo je, na tem potu razmotrivanja o okoriščenju tudi neproduktivnega medvojnega dela se vpogledati še v nadaljnje primere. Toda za danes to ni naš namen.

Imamo odgovoriti le na naslovno vprašanje, namreč, če je res, da je le samo delo naš rešitelj? Ni treba biti socialist, vsak razumen človek mora ta odgovor zanikati. Delajmo vsi, ki nas je dosedanji družabni red prikoval na sužensko delo, delajmo vsi dan in noč — pa vendar ne bomo rešili ladje pred potopom, k večjem, da ta potop za nekaj trenutkov na račun naših izčrpanih moči — zadržujemo.

Naše delo mora v prvi vrsti nam donati koristi, in sicer v polnem obsegu vrednosti produkcije našega dela. Če smo vsadili drevo, se ne maramo več zadovoljiti, da se smemo odpočiti v njegovi senci, ampak mi hočemo uživati, po razmerju deliti tudi njegov sad!

In potem: treba bo proglašiti drugo svetovno vojno! Ne več krvavo, ne več samo uničujočo vojno, ampak svetovno vojno — dela vseh z a vse, ne več dela samo nekaterih za druge nedelavne, samo za dobiček delavnih izsesajoče — trote!

Vemo, da s to vojno napovedjo tudi našim slovenskim kapitalistom ne bomo dopadli. Očitani nam bodo, da smo pravzaprav tudi mi — komunisti. Da, taki komunisti smo tudi mi! Le delo nas vseh in pravična porazdelitev vrednosti našega dela, bo tudi rešitelj nas vseh!

Ali smo res svobodni?

(Dopis.)

Govori se toliko o svobodi, a vprašati se moramo, ali smo res svobodni? Reči moramo, da ne. Kdo bi si bil mislil, v prvih svobodnih dneh, ko so padle tisočletne, zarjavele verige sužnosti, da se bode pri nas tako razpasla korupcija, verižništvo, tihotapstvo in s tem v zvezi umori in poboji. Tega se moramo otresti, da bode stala naša država na trdnem temelju in da bode postala tisti ideal, katerega si želi pač vsak narodno zaveden proletarec. Ona nam mora biti tista dobra majka, ki nam bode dala dosti in — dobrega kruha.

Kako pa bomo to dosegli? — Oglejmo se nekoliko na okrog in vprašajmo se, kaj smo pa danes pravzaprav? Nič drugega, kakor „molzna krava“ gotovih narodnih izsesalcev in kapitalizma. Tem ljudem je

narod deveta briga, samo, da živi udobno — a nepošteno, na stroške proletarijata. Kje so bili ti ljudje, ko se je ustvarjala naša država? Skrivali so se po različnih kottičkih boječ se za svoj žep. In kdo je pravzaprav stal takrat in še stoji na braniku domovine? Nihče drugi, kakor ti, narodni proletarijat, in ne kapitalist in ne takozvani „internacionalec“ ali socialdemokrat. Ta še je celo to hotel porušiti, kar si ti bil postavil. Nič boljši pa ni kapitalist. Splezal je čez proletarski hrbet do dobro zabeljenega korita in spet je začel vihteti svoj navijalski bič. Z različnimi izvoznici je spravil „zdravo valuto“ v svojo malho. Seveda se je s tem pospešila neznosna draginja. V Beogradu pa še sedaj sedi delanezmožno predstavništvo in različne nesposobne vlade, ki so vse to še celo podpirale. Ti, proletarec, si pa pri vsem eksperiment. Koliko časa bode še to trajalo? Ali bi se tega ne moglo otresti? Da, ako se združimo v močno falango, v močan zbor, kateremu se nihče ne bode mogel ustavljati. Zato pa zakličimo vsem, ki so našega mišljenja, pridite pod našo zastavo, da bomo vrgli ob tla tisto zalego, ki hoče tebe, proletarec zaslužiti. Torej na krov za popolno osvobodjenje!

DOPISI.

Pobrezje pri Mariboru.

p Stanovanjska beda. Pod tem naslovom vprašamo, ako imajo nemški odvetniki še vedno pravico slovenske stranke nadlegovati z nemškimi dopisi. To si dovoljuje na primer dr. Tsch. I., ki strankam grozi s sodnijo, ako se ne odzovejo njegovim nemškim pozivom. Od slovenskih strank zahteva, da do 1. maja izpraznejo stanovanje — in to sedaj, ko tudi na Pobrezju ni dobiti drugih stanovanj. (Na vprašanje glede nemških dopisov vam že danes lahko odgovorimo: Nazaj s takimi dopisi!)

Bled.

b Automobilna nesreča. Na glavni cesti Bled—Lesce se je v nedeljo, 18. aprila zjutraj vsled poškodbe na avtomobilu smrtno ponesrečil Jože Komjanec, trgovec iz Gorice. Avto, na katerem se je med večjo družbo vozil tudi ponesrečeni Komjanec, je bil last Josipa Jakila iz Karlovca. Vozil je z Bleda na Lesce, med potjo je na enem kolesu počila pnevmatika, nakar se je avto prevrnil in razen treh potnikov pokril podse vse potnike. Komjanec, ki se je nahajal med onimi, ki so padli ven, si je v padcu vzadej prebil črepinjo. Vkljub takojšnji zdravniški pomoči je ponesrečenec, prepeljan v deželno bolnico v Ljubljano, še tisto noč umrl. Ranjki je znan, kot dobrovoljec s koroške fronte, in sicer od naskoka nemških tolpa na predor Poddročica, kjer je Komjanec, kot topničarski poročnik z enim samim topom zavrnil napad. Časten mu spomin!

Politične vesti.

Jugoslavija.

Narodno predstavništvo je pozvano na 27. aprila k nadaljevanju sej. Za 19. april določene seje so se vsled železničarske stavke udeležili le v Beogradu se nahajajoči poslanci.

Upravna državna razdelitev. Po poročilu „Jugoslavije“ iz Beograda, se ministrski svet bavi z vprašanjem upravne razdelitve države. Cela Jugoslavija naj se razdeli na pokrajine, te na okruge (okrožja) in ti na sreze (okraje). Pokrajini naj bo devet, in sicer: 1. Slovenija s Prekmurjem; 2. Hrvatsko-Slavonija z Medjimurjem; 3. Srem in Bačka; 4. Banat; 5. Bosna; 6. Črna gora, Hercegovina in Kotor z okolico; 7. Dalmacija; 8. Srbija; 9. Stara Srbija z Macedonijo. (To je še-le načrt, za katerega so rabili poldrugeto leto, Op. uredništva.)

Hrvatski komunisti — anarhisti. Zagrebški komunisti so ob priliki sestavne seje mestnega sveta podali take, proti državi naperjene izjave, da se je ban čutil pri-

moranega, izjave poveriti državnemu pravniku. Do izida tozadevne preiskave, se je morala ukiniti volitev župana. Županski poslani so se začasno poverili svetniku dež. vlade dr. Tončiču. Tako odločno nastopa višja oblast v Zagrebu, kjer imajo komunisti mestno občino v svojih rokah. Pri nas bi bilo kaj takega — nemogoče. Vsaj smejo v Mariboru, kjer komunisti še-le računajo na mestno občino, tudi v teh resnih časih počenjati, kar se jim zljubi.

Avstrija.

Konec stavke. Kakor smo že v zadnji izdaji poročali, se je tudi v Avstriji pričela železničarska stavka, toda le deloma na progah proti Dunaju. Na dan pa, ko so naši „državotvorni“ socialisti proglasili splošno delavsko stavko, so njihovi sodrugi v Avstriji sklenili — konec tudi delni železničarski stavki. To nasprotje v „internacionali“ je vredno temeljitega pomisleka — vsaj po končani stavki tudi pri nas.

Turčija.

Usoda Turčije se te dni odločuje v San Remu. Hočejo jo skrciti na devet milijonov Mohamedancev in dva milijona krščanskih narodov. Anglija, Francija in Italija si prilaste skupno kontrolo nad Dardanelami, Bosporom in Carigradom. Jugoslavija, kot najbližja in najbolj zainteresirana sosedica nima pri vseh teh operacijah ničesar opraviti. Srbija, kot zaveznica entente, ostaja vedno dalje od zaveznice — v sili.

Stavka.

Našim tovarišem železničarjem! Ne pozabite, da se je stavka sklenila brez vas! Imejte vedno pred očmi, da, če bi bilo za voditelje stavke odločujoče res le krušno vprašanje železničarjev, bi ne mogli in ne smeli preko vas, kot sotrpinov, nikdar izvesti generalne stavke! Kar so zdaj brez vas izvršili, je zelo podobno nasilju krvavega 27. januarja 1919, ko so tudi preko vas sklenili, vas s silo gnati na — morišče! To je za danes kratko označeno naše stališče, raz katerega presojava to stavko. Pri vaši presoji, ali je to stališče pravilno ali ne, nikar ne zamenjajte „Zveze“, kot Vašo strokovno organizacijo z NSS, kateri pripadajo tudi razni drugi sloji naroda, ki vsled železničarske stavke občutno trpijo in bodo brez vsake sokrivde morali nositi strašne posledice te nesrečne stavke. Vi boste morda sodeložni tudi dobrega sadu te stavke — to vam tudi iz srca privoščimo. Toda vsi vaši tovariši drugih stanov bodo, kakor rečeno, morali prevzeti nase s povišano draginjo in pomanjkanjem živil novo nakovani križ. To, prosimo vas, uvažujte, če vam naše stališče o stavki ne ugaja. Ko se vihar poleže, nam boste i vi dali — prav! Uredništvo.

Zveza napram stavki. Na zborovanju 21. aprila je odbor mariborske podružnice ZJŽ razglasil poziv centralnega odbora, da naj gredo člani na delo. Člani pa, vsled tukajšnjih izrednih razmer in vsled omalovaževanja njih narodno-stanovskih zahtev od strani zato merodajnih oblasti, se temu pozivu ne morejo odzvati, dokler ni položaj razjasnjen. Vojaški obveznosti naj se vsak prizadetih odzove in naj dela, kar mu vleva solidarnost in njegova čast kot železničar. Kakor hitro pa zadobi sedanji položaj protidržavno ali protinarodno lice, tedaj bo vsak narodno čuteči železničar storil svojo dolžnost. — Tako je bilo oficijelno stališče „Zveze“ napram splošni železničarski stavki, kakor rečeno, v sredo, 21. aprila na dopoldanskem zborovanju. Je bilo to stališče pravo ali nepravo z ozirom na „Zvezo“ samo, na stavko in na splošni politični položaj, ki je bil ravno vsled te dozdevno krušne stavke povzročen in dne 21. aprila že dovolj jasen, to so že odločili med tem izvršeni dogodki.

Zveza JŽ za delo. Osrednji odbor je v noči 19. aprila razposlal vsem podružnicam sledečo brzobjavno poročilo: Na podlagi sklepa centralnega odbora v Beogradu in v očigled vojaškemu pozivu k orožni vaji,

vas pozivljamo, da stopite iz pasivnosti in nastopite 20. aprila, ob 7. uri zjutraj službo. Promet v Beogradu je deloma vpostavljen. O pragmatiki se nadaljuje pogajanja po načrtu. Predsedstvo ZJŽ, podpredsednik Korošec.

Zgoreni vojaški poziv. Danes ni čas se spuščati v razmotrivanje ali in v koliko je bil prvi poziv na mobilizacijo železničarjev opravičen ali ne. Pribiti pa moramo, da je bil v taki obliki, kakor je v prvih razglasilih izšel, popolnoma zgorel, zlasti kar se tiče podpisov. Razglas s podpisom majorja Deisingerja in načelnikov postaj je bil, kakor nalašč sredstvo v roke voditeljev stavke za še večje hujskarije in za še ostrejše nezadovoljnost tudi v vrstah tistih, ki s stavko, kakor se je razvila, že niso več simpatizirali. Formelno je bil ta razglas ne le omalovaževanje prizadetih vpoklicancev, oziroma celega železničarskega stanu, marveč tudi vojaška oblast sama se je v svojem lastnem delu omalovaževala. Oboje bi se morda niti ne čutilo, če bi bil poziv izšel v normalnih razmerah. Danes pa imamo vse kaj drugega, le ne normalne razmere in ravno vsled njih je bil vendar ta poziv izdan. Slišali smo sicer naravnost navdušene patrijote, ki bi bili, čeprav ne spadajo več v to mobilizacijo — pristočno se odzvali klicu, da je bil že prvi poziv podpisan od pristojne vojaške avtoritete; toda vsled takih podpisov so se čutili naravnost užaljene, ponižane. Za komuniste in hujskače pa je bila seveda ta formelna napaka naravnost voda na njih mline. Ne toliko vsebina poziva, ampak ta formelnost, ta napaka s podpisom je rodila tudi pričakovani uspeh. Skoro gotovo popolni uspeh bi se bil dosegel z vsebinsko in formelno izvršenim vpoklicem in ob takojšnjim brezobzirnim izvajanjem posledic nepokorščine. Vsaka oblast si sama sebi koplje grob, ako ni zmožna tudi dosledno uveljaviti svoje izdane odredbe. Inicijativa sama brez eksekutive je — prazna slama. Pa tudi vsebinsko je ta poklic zagrešen. Gospod, ki ga je formuliral, je pozabil (ali pa sploh še ne ve), da med 21. in 38. letom pri nas še nimamo strojevodji, morda semtertja kakšno izjemo. Recimo, da bi se bili vsi vpoklicani odzvali, kdo bi bil vozil vlak — lokomotiva sama?

Upor komunistov. Ljubljanski komunisti so na zborovanju dne 20. aprila sklenili prepoved, da se nihče organiziranih ne sme odzvati vpoklicu na orožne vaje. Isti sklep se je javno izvršil na zborovanju komunistov, oziroma „internacionale“ v Mariboru takoj, ko je bil na kolodvorih razglašen poklic na orožne vaje. Temu sklepu se je pridružila tudi opozicija iz ZJŽ, ki je že pred stavko delovala na razkol v „Zvezi“. Opozicija pripada največ skupini železniških aspirantov in nižjega uradništva, katerih nezadovoljnost temelji na res nezadostnih plačah.

Katastrofa v prehrani je v vseh mestih, kjer so navezani na uvoz živil, že v prihodnjih dneh neizogibna. In ravno tako neizogibna je za vso Slovenijo najobčutnejša draginja tudi za slučaj, če se železniški promet takoj danes vzpostavi. Zato se naj narod zahvali krivcem železničarske stavke. Na tem mestu ne preiskujemo, ali med te krivce spada vlada, ozir. železniški minister ali voditelji komunistov, ali pa oba dela skupaj. Eni, ko drugi pa bi morali upoštevati neodpušljivo odgovornost, da zaradi interesov enih ali drugih povzročiteljev stavke bo moral še dolgo časa trpeti ves narod.

Promet. Če so stavkovodje računali na popolno ukinjenje prometa, kažejo, dejanja da so se vračunali. V Bosni se promet vzdržuje skoro normalno, vlaki vozijo tudi v Srbiji in Banatu — seveda zelo omejeno. Dne 21. aprila se je pričel promet tudi na državni progi Dolenjsko—Gorenjsko, promet vzdržuje narodno železničarstvo.

Prvi vlak Maribor—Ljubljana je odšel včeraj, dne 23. aprila ob 11.25 dopoldne z glavnega kolodvora, opremljen s sedmimi osebnimi vozovi in pošto. Vlak je vodil, oziroma vozil nek policijski komisar (Srb),

ki je prejšnji večer iz Ljubljane pripeljal stroj v Maribor. Včeraj popoldne so pričakovali prihod vlaka iz Zagreba, za danes (soboto) zjutraj je bil določen odhod vlakov na Koroško in Zagreb—Ljubljana.

Mariborske vesti.

§ † Ravnatelj Schreiner. Slovensko učiteljstvo in slovenska šola sta izgubila dne 14. aprila 1920 najznamenitejšega voditelja. Poznal ga je ves Maribor, pozna ga vsa sedaj živeča generacija učiteljstva, zlasti v severnem delu Slovenije. Bil je pedagog na dobrem glasu daleč preko slovenskih mej. Nad 42 let je deloval v šolstvu, nad 30 let je vodil učiteljske v Mariboru. Na tem mestu je vztrajal zadnja leta le, ker je bilo jasno, da bi bila avstrijska vlada na zavod postavila tujega človeka, ki bi bil oviral razvoj slovenskega šolstva. Po prevratu pa ga je zahtevala še domovina na tem važnem mestu kot reformatorja šolstva. Rodil se je v Ljutomeru l. 1850. Proforsko službo je nastopil na Dunaju, služboval potem v Bolcanu na Tirolskem, od leta 1890 pa v Mariboru kot ravnatelj moškega učiteljskega. Spominjamo se, kako so takrat zijali mariborski nemški voditelji. Smatrali so, da dobijo odlično nemško tirolsko koreniko na učiteljske, ki se imenuje Heinrich Schreiner, s katero so hoteli ojačiti svoje posestno stanje. Potegovali so se zanj in bili so tem bolj poparjeni, ko so dobili novega ravnatelja in zvedeli, da je slovenski Ljutomerčan. Ranjki ravnatelj je bil odličen, prijeten družabnik, mož širokega obzorja. Dvignil je svoj zavod, dvigal učiteljsko izobrazbo in spisal za ljudsko šolo obilo knjig. Osnova je učiteljstvu prepotrebno „Slovensko Šolsko Matico“ (1900), ki je dala učitelju obilo pomožnih knjig, učnik pripomočkov za šolo. Izpregovoril je o vsakem modernem šolskem in vzgojnem problemu in skrbel, da je napredoval ves slovenski šolski aparat z duhom novega časa. Občutno bo manjkala mož slovenskemu šolstvu. P.

klicanih oblasti, evo, dokaz iz št. 33 tega lista. V notici, kjer opisuje stavkino gibanje v Mariboru, piše med drugimi hujskarjimi proti našemu vojaštvu tudi to-le: „Die zuständigen Stellen mögen nicht vergessen, dass die Arbeiterschaft zum Äußersten provoziert, alles und jeden zetrümmern kann und wird, der sich ihr in den Weg stellt“. Gospoda, vse, kar je prav! Tudi mi ne božamo ne civilnih, ne vojaških oblasti, če nas s svojim postopanjem naravnost silijo kritizirati, kar javno kritiko zasluži, ampak takih javnih groženj s tako dalekosežnimi posledicami in to v takih burnih časih in za take ljudi namenjene, kakor je ta grožnja v „Volksstimme“, to že zdavno ni več tudi najskrajnejše dopustna kritika. To je že javen tiskan upor, proti vojaštvu in oblastim. In to se pri nas pusti v tem času, kakor se dopušča ostrejšje hujskati na javnih shodih? Opozarjamo za danes samo še na dejstva, da so „Volksstimovci“ to grožnjo že tri dni preje dejansko poskusili izvršiti na nekem vojaku, ki je šel preko državnega mosta in je srečal 10 vinjenih pristašev „Volksstimme“. Grozili so mu, da ga vržejo v Dravo; da jim ni ubežal, bi bili najbrže svojo grožnjo tudi izvršili. Kakšna je kultura nemške „internacionale“ v Mariboru, to vemo; ali da je že tako visoko zavrela, ta dokaz nam, ne glede na ta slučaj na mostu, ponuja označena „Volksstimme“ sama. Smo še ljudje in smo še v pravni državi?

§ **Pijavke za služkinje.** Odkar smo dobili v Maribor javno posredovalnico za vse, ki iščejo službo — in temu je zdaj že leto — smo upali, da polagoma izginejo vse zakotne posredovalnice. Vsaj ravno zato, ker je bilo javno znano, kako nesramno so take privatne posredovalnice izžemale tiste, ki so iskali službo, se je ustanovila javna (državna) posredovalnica tako za delojemalce, kakor za delodajalce. Toda po dospelih nam tožbah, iz vrst služkinj, moramo z začudenjem ugotoviti, da obstoji še danes mnogo takih zasebnih zavodov. Največ pritožb je naperjenih proti posredovalnici Janežič v Grajski ulici nasproti hotelu „Union“. Ta ženska zahteva za posredovanje službe natakariče za nezadovoljstvo gostilno po — 500 K, za pomožne natakariče na poskušnjo po 100—200 K. Značilna je tudi praksa te posredovalke. Ko spravi tako žrtev, od katere je dobila recimo 500 K, v službo, najde kmalu sredstva, da posreduje tako pri gospodarju, kakor služkinji za — premeščenje. Obljubi gospodarju boljšo naslednico, služkinji pa tudi — boljšega gospodarja. Tako zatrjujejo nam poslano pritožbo. Obrtna oblast se ne zmeni, češ, to je privatna zadeva prizadetih. Pričakujemo, da nam omenjena posredovalka tudi sama pojasni, v koliko so te pritožbe utemeljene.

§ **„Metallgewerbe-Genossenschaft in Marburg“** Imamo mi v jugoslovenskem Mariboru kje in kakšno oblast, ki bi imela dovolj poguma zgoraj označeni naslov v „Webergasse“ št. 9 pustiti izginiti? Če bi se proti našemu pričakovanju vendar kdo našel s tako korajžo, izvoli naj stopiti tudi čez vrata pod zgornjim naslovom in izvoli naj svojo SHS-oči obrniti na stensko podobno. Če ni še docela slep, bo morda vendar-le videl, da podoba ne predstavlja našega kralja Petra, ampak človeka, ki je največ kriv, da se v imenu jugoslovenskega kralja v Mariboru še danes posluje v avstrijskem duhu, ravno na tistih mestih, kjer bi kaj takega najmanje pričakovali.

§ **K zgodovini „čiščenja“ Maribora.** Na vogalu hiše v bližini gostilne „Volksheim“ beremo še danes po preteku poldruga leta, odkar je Maribor jugoslovenski, sledeče napise: „Das Bergfahren zur Draubrücke ohne vorschrittmässige Hemmung der Wagenräder, dann das schnelle Fahren über die Draubrücke, ist bei Strafe von 5 fl. verboten, welche im Wiederholungsfalle im doppelten Betrage eingebracht wird.“ To je „zgodovinski“ napis še iz časov, ko se je vozilo iz Studencev preko starega dravskega mostu, o katerem vsi vemo, da že zdavno več ne „opravlja svoje službe.“ Temu

napisu nasproti na gostilni — če se ne motimo — Werzel, stoji drugi, sličen napis, ki oznanja skrb naše jugoslovenske oblasti za „čiščenje“ jugoslovenskega Maribora. Napis se glasi: Kundmachung. Die Thalfahrt in die Josefstrasse vom Hause Nr. 16 zur Draubrücke ist für schwer beladene Wagen verboten. Uebertretungen werden nach der „hohen Minister. Verordnung vom 30./9. 1857 R. G. Bl. 198“ geahndet. Stadtrath Marburg.“ — Poleg prvo omenjenega napisa je še vse polno drugih nemških napisov n. pr.: „Betteln verboten“, potem kažipot „Lembach 5 km, Maria Rast 11 km.“ Na isti hiši pa v „Franz Josef Strasse“ se, kakor vzdana, nahaja železna plošča z večino že nečitljivim napisom „Feuerzeichen Stadt Marburg.“ Malo dalje naprej čitamo: „Kollektiv-Genossenschaft Umgebung Marburg“ — vendar je ta napis tudi na slovenščino prestavljen. — Če se ti in še nebroj drugih sličnih napisov hočejo ohraniti kot material k zgodovini Maribora, nimamo nič proti takemu oblastvenemu spoštovanju zgodovinskih starin. Ampak — gospoda — potem spada ta material v — muzej, nikakor pa ne več na javne ceste jugoslovenskega Maribora.

§ **Mezdno gibanje** odvet. in notarskih uradnikov. Iz krogov društva odvetniških in notarskih uradnikov se nam poroča, da se je dosegel med gg. šefi in uradništvom vsled izboljšanja plač sporazum in se je celo gibanje določeno na 16. aprila odložilo do 1. junija. Do tedaj se pričakuje odobrenje odvetniškega tarifa in na to se pričnejo zopet pogajanja med šefi in uradništvom. Med tem časom se bode utrdila in razširila organizacija društva odvetniških in notarskih uradnikov v Mariboru in Celju. Pripravlja se kongres vseh odvetniških in notarskih uradnikov iz cele Slovenije. To organizacijo bomo skušali nato razširiti tudi na Hrvatsko in Srbijo.

§ **Izlet k otvoritvi Ruške Koče** se vrši v soboto, dne 1. majnika. Sestanek na koroškem kolodvoru ter se popeljemo z jutranjim vlakom v Ruše. Izletniki, kateri nameravajo prenočiti, naj si naročijo pravčasno sobe ter vpošljejo istočasno pristojbine, ker se rezervira samo v naprej plačane sobe, ozir. postelje. R.

§ **Ogenj v Spodajih Radvanjih.** Posestniku J. Rottnerju je v sredo dopoldne pogorelo gospodarsko poslopje in hlev. Požarna bramba iz mesta, Peker in domača so onemogočile nadaljni požar.

Razne vesti.

• **Pozivni razglas.** Mestni magistrat je izdal na opr. št. 23.586/I z dne 21. aprila Mariborske polkovne okrožne komande sledeči pozivni razglas: Na podlagi Najvišjega ukaza in povelja gospoda ministra vojne in mornarice F. Dj. št. 117.245 od 20. t. m. pozivajo se na dvomesečno vojaško službovanje vsi železniški uslužbenci, ki so naši državljani, od dovršenega 18. do dovršenega 50. leta starosti. Vsi oni železničarji-obvezniki, kateri še niso nastopili službe, se imajo oglašiti najdalje dne 23. aprila, ob 8. uri zjutraj, in sicer: Železničarji-obvezniki iz Maribora; Zidanega mosta, Ljubljane in Jesenic imajo se oglašiti pri komandiru odreda (to so dosedanja kolodvorska poveljstva v Mariboru itd.) Vsi ostali železničarji pri svojih pristojnih železniških načelnikih, oziroma na mestu, kjer vršijo službo.

• **Prepoved shodov in zborovanj.** Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani je izdala sledečo naredbo: 1. Shodi, katerekoli vrste, bodisi splošno pristopni ali omejeni na povabljenih goste, bodisi v zaprtih prostorih ali pod vedrim nebom, so prepovedani. 2. Prireditelje shodov in govornike na istih kaznujejo politična oblastva z globo do 20.000 K in z zaporom do šest mesecev. 3. Poverjeništvu za notranje zadeve se pooblašča, da v izjemnih, vpoštevanja vrednih primerih dovoli prireditelju shoda. 4. Ta naredba dobi polno moč po razglasitvi v občini.

• **Prepoved točenja alkoholnih pijač.** Celokupna deželna vlada je sklenila v svoji seji, da prepove točenje vseh alkoholnih pijač (piva, vina, žganja) enako, kakor tudi prodajo alkoholnih pijač v zaprtih steklenicah. To naredbo je deželna vlada sprejela po vsestranskem preudarku in temeljiti presoji današnjih razmer. Položaj v državi zahteva hitre, učinkovite remedure. Prvo, kar je danes potrebno, je treznost vseh slojev, ker so vsi dolžni, da po močeh pomagajo pri ustroju zdravega družabnega reda. Baš zadnji čas pa prihajajo poročila od vseh strani o neverjetni nezmernosti, ki je segla v široke plasti prebivalstva. Ljudje, ki tarnajo, da ne morejo izhajati, razsipajo denar za butiljke. Nujno delo zaostaja, draginja vsled pomanjkanja blaga raste, med tem se pa tratijo delovne moči po gostilnah in zakotnih krčmah. Med pivci se potikajo izgubljene eksistence in ne redkokrat državi nevarni elementi, ki hujskajo proti vsaki oblasti ter sejejo nezadovoljnost med svet. Uvažujoč vse to, je posegla deželna vlada po omenjeni radikalni meri z namenom, da obnovi red in ustavi ogromno izgubo narodnega premoženja, ki se sedaj po nepotrebnem razmetava. Ta naredba stopi v veljavo z dnem razglasitve po posameznih občinah.

• **Plebiscit na Koroškem.** Z ozirom na predstoječi plebiscit na Koroškem, bo naše bralce zanimalo, ako jim danes pokličemo v spomin nekatere podatke iz zadnjega ljudskega štetja l. 1910. Tozadevna rajnka statistika izkazuje za celo Koroško samo 82.236 Slovencev. Uradno potrjena krivičnost te statistike se najbolje razvidi iz dejstva, da je ista avstrijska uradna statistika pri predzadnjem ljudskem štetju l. 1900 izkazala 90.495 Slovencev, torej za 8.259 več, kakor pri štetju 10 let pozneje. Naravno je, da se vsak narod tekom 10 let primerno pomnoži. Nastane torej vprašanje: 1. ali je nemška avstrijska, ozir. pangermanska politika od l. 1900 pa do l. 1910 dejansko ponemčila blizu 40.000 Slovencev ali 2. jih je ponemčila samo na papirju? To vprašanje so zavedni koroški Slovenci rešili s svojim štetjem, ki so ga za poskušnjo izvedli samo v štirih večjih mestih, kjer so dognali sledeče razmerje:

	Po uradnem štetju	v resnici
Celovec	1.779	8.185
Špital	66	2.472
Sv. Vid	285	5.249
Volšperk	1.902	4.497
Skupaj:	4.032	20.403

Poglejte razliko obojih števil. Že v teh 4 mestih so utajili nad 16.000 Slovencev. Dosledno po tej naši statistiki je moralo biti l. 1900 še nad 120.000 koroških Slovencev. Če je katera dežela vnebovpijoči dokaz brezvestnega raznarodovanja, je pač Koroška, to zgodovinsko osrčje slovenskega naroda. Je to res še Slovenec, še Jugoslovan, ki organiziran v „internacionali“ podpira to raznarodovanje?

Usoda zaslužnega stražmojstra.

Šest let je služil pri vojaki. Ko so mu naslikali krasno sliko bodočnosti avstrijskega orožnika, se je pod utisi te slike prijavil v orožniško službo. Čeprav rodom Dolenjec, kjer raste trta in rodi cviček, si je zbral za svoje mesto kršno Dalmacijo, kjer je bila orožniška služba tudi iz drugih ozirov težavnejša, kakor ona doma na Kranjskem. Pa njemu se je južna Dalmacija vkljub vsem neprilikam priljubila, vstrajal je skozi 14 let, se med tem oženil, postal rodbinski oče in — okrajni stražmojster. Pri nas je bil to že velik gospod in kakor znano, je ob prevratu večina njih dobila — zlate zvezde. Dalmacijo pa je doletela druga usoda. Ob prevratu so jo zasedli Italijani. Ti so napravili z našim orožništvom kratek proces: si „naš“ ostani, nisi, hajdi! Okrajni stražmojster Žafran je hotel ostati naš in ostavil je v civilni obleki Italijane in svojo ljubljeno Dalmacijo. Čeprav bolan, se je takoj prijavil za nadaljevanje službe pri orožniškemu poveljstvu v Ljubljani.

V Ljubljani — to vemo — so bili od nekdanj modri možje, tomrih glav. To se

§ **Medkupi in naše oblasti.** V Mariboru se je razvila tudi še pozimi „cvetoča“ trgovina — medkupov. Kaj je to, medkup, to seveda veste. Tone Špekulavc, n. pr. kupi posest za 50.000 K, napravi pismo pri „doktorju“ in stvar — mislite, da je v redu. Pa ni. Zakaj drugi dan se pripelje v Maribor (če ni železničarske stavke) Blaž Prekupec z željo si kaj primernega nakupiti. V kavarni slučajno „naleti“ na Toneta Špekulavca in še predno sta izpila podraženo „belo“, sta že v kupčiji. Tone razjasni Blažu vse nemogoče in neverjetne razloge, iz katerih modri Blaž takoj ugane, da bo treba odšteti najmanj 80.000 K če se „kapricira“ na to kupčijo. Popoldne korakata Blaž in Tone na „pismo“ za 80.000 K kupnine v isto pisarno, kjer se je delalo prejšnji dan prvo za 50.000 K. Zgodi se pa, da se tudi Blaž Prekupec kmalu premisli in zopet slučajno „naleti“ na Tomaža Verižnika in — kaj bi še veliko govorili: ista posest velja, recimo tretji dan, že 120.000 K. Tu imamo torej en sam kup, navadno je tudi že ta — špekulativen ter dva medkupa, verižniškega kalibra. Res je, zaslužili so pri tem trije glavni interesi, zaslužila je pisarna, kavarna in gostilna pa tudi država. Ali na drugi strani so vsi ti interesi pomagali navijati cene ne le direktno za vrednost posesti, marveč soudeležni so tudi navijanja cen. Ker niso redki slučajji, da se take kupčije razvijajo po zgoraj omenjenem redu, država sama trpi to umetno navijanje cen, ker pri tem zasluži tudi ona sama. Je pa to tudi prav?

§ **Malo respekta.** Na notico „Malo respekta“ v št. 6, našega lista pošilja g. vodja okr. glavarstva sledeče pojasnilo: 1. Slučaj Elizabeta Bibič — Mihael Živec. Gostilna se je zaprla, ker se glasi koncesija na ime Elizabete Bibič in ker izvršuje to obrt brez vsakega dovoljenja Mihael Živec. Znano je, da se morajo vršiti pred podelitvijo koncesij stroga poizvedovanja o predživiljenju prosilca, ali je že kaznovan itd. Ker je živel Živec ves čas v Pulju in Trstu, niso poizvedovanja tako lahka, zadeva se torej ne more rešiti čez noč. Ker pa je Živec dokazal, da je bil leta 1913 državni uradnik, dala se mu je začasna pravica za obrat gostilniške obrti. 2. Mihael Kocjan — Franc Lavrenčič. Pri reviziji gostilniških koncesij se Lavrenčič nasproti orožništvu ni mogel izkazati, da ima pravico za izvrševanje gostilniške obrti. Gostilna se je radi tega zaprla. Ker pa se je iz turadnih spisov dognalo, da se je s turadno odločbo z dne 28. julija 1913, št. 28.930, dala Lavrenčiču pravica za izvrševanje gostilniške obrti, dovolila se je zopetna otvoritev gostilne. — G. poročevalec iz Peka, zdaj imate Vi — besedo.

§ **„Alles zertrümmern!“** Kako daleč sega predrznost nemške internacionale, ki v Mariboru izdaja svoje revolver-glasilo „Volksstimme“ in kako še dalje sega ne več potpežljivost, ampak direktno podpiranje javne hujskarije na strani naših po-

je pokazalo baš ob prevratu in baš tudi na orožniškem glavnem poveljstvu. Po dvadnevem pomisleku so prišli na sled, da imajo svojih okrajnih stražmojstrov itak preveč, čemu naj jim bodo še „tujci“. (Že znana narodna pesem ve povedati, da „Stoji, stoji Ljubljana, o Ljubljana dolga vas“ — ta stara pesem je za Ljubljano tudi še danes „moderna“.) In tako se je zgodilo, da v trenutku, ko je naša nova domovina najbolj potrebovala izkušenih mož, kakor je bil naš iz Dalmacije pregnani junak, je isti moral prositi za vpokojitev.

Še-le pol leta pozneje so ga vpoklicali k nadpregledu in spoznali: „za eno leto za orožniško službo nesposoben“. Tri mesece pozneje pa ga je orožniško poveljstvo v Splitu brzojavno pozvalo k glavnemu nadpregledu. Ker je med tem časom resno obohel in nikakor ni bil sposoben za potovanje v Split, je prosil, da se tudi ta pregled izvrši v Ljubljani. Na to prošnjo ni dobil nobenega odgovora. Toda — letos januarja ga je pozvalo mariborsko orožniško poveljstvo, kjer so mu sporočili, da ga poveljstvo v Splitu zasleduje — kot begunca, ki naj se po orožniški postaji Maribor takoj — aretirajo. V Mariboru so k sreči na orožniškem poveljstvu tudi ljudje in ne birokrati, kakor tam gori... in uvažujoč bolezen, in sicer vso dosedanjo bridko usodo preganjanega, je ukazana aretacija izostala. Mesec pozneje so ga poklicali v Ljubljano k ponovnemu pregledu in nekaj časa obdržali v bolnici. Po odpustu iz bolnice so ga na orožniški brigadi potolažili, češ, da je odločitev njegove usode odvisna od uspeha tega zadnjega zdravniškega pregleda.

Pretekla sta 2 meseca — nobenega odgovora — od novembra 1919 dalje pa tudi nobene plače. Zaprošil je za lahko orožniško službo in za, že skozi pet mesecev izostalo plačo. Ravno čez mesec dni je na to prošnjo dobil odgovor: Ker bivši okrajni stražmojster Anton Žafran ni vršil službe pri orožniški brigadi v Splitu in se tudi pozivu na nadpregled v Split ni odzval, je v smislu povelja komandanta celokupne žandarmerije v Beogradu z dne 30. jan. 1920, št. 496 — „izpisan“ (izključen) in „izkinjen“ iz brojnega stanja imenovane brigade...

Kakšen birokratizem vlada v Ljubljani, Splitu in Beogradu, se vidi že iz datuma tega povelja, ki datira skoro mesec pred časom, ko so ga še v Ljubljano klicali k zadnjemu glavnemu nadpregledu. V času, ko so ga mrcvarili po ljubljanski bolnici še kot orožnika, je bil v smislu povelja glavne komande v Beogradu že „izpisan“ in že „izkružen“ iz orožnega stanja... Kdor trdi, da vsaj taka mesta niso še inficirana od stare avstrijske in nič boljše srbske birokracije — ne moremo reči tudi od splošne korupcije, temu želimo poskusiti usodo tu opisanega, v trdi orožniški službi osivelega stražmojstra. Danes po 26. službenih letih je mož z družino vred na cesti, brez pokojnine, brez izplačila že za pol leta zaostale plače, brez službe, brez sredstev. In vi se čudite, da mi dolžimo vladne kroge, da oni sami vzgajajo iz naših najboljših ljudi ne le komuniste, ampak naravnost sovražnike, sina do mačehe, ne pa matere Jugoslavije!

Izpred sodišča.

Ne obrekuj — škripanja postelj! So ljudje v eni sobi, ki ne prenašajo škripanja postelj v sosednji sobi in ki še zdaj ne vedo, da tudi tla v sobah sama od sebe škripljejo, kaj šele postelje, tudi če se kdo sam prevrača po njih. In so ljudje, ki ne morejo slutiti, kaj šele videti moškega in ženske v družbi, ne da bi ju takoj obsodili vzgleda izvirnega greha v raj. Posebno vdove, oh, te mlade vdove, kaj morajo vse pretrpeti od te vrste ljudi! Je živala, to se pravi, v Mariboru menda še danes živi mlada vdova, ki je inserirala po listih, da ima na prodaj nekaj lične oprave iz svoje spalnice. Lepo vas prosim, kdo dandanes se ne bi smel zanimati za take lične oprave iz spalnice mladih vdov, ma-

kari tudi za vdovo samo. Kje pa stoji zapisano, da mora mlada vdova ostati vedno vdova — mlada itak ne more večno ostati. Ljudje morda ravno takih nazorov so prihajali in si ogledovali lične stvarce v lični spalnici lične vdove. Nepričakovano naprej pogrnana solnčna ura je zmotila celo cerkvene in druge javne ure, kaj čudno potem, če so interesi za to lično opravo prihajali tudi še, ko se je solnce skrilo za Pohorjem. To je šlo seveda preko ure moralnih nazorov sostanovalcev v sosednji sobi. Ko se je mlada zakonska dvojica v sosednji sobi ponoči morda preobrnila, je slišala iz sosednje sobe — škripanje postelje. Ha, kaj takega pa v naši hiši! Alarimirala se je o tem dogodku cela hiša, pričela so se predavanja o fizikalnih vzrokih škripanja postelje. Pri tozadevni debati se je stavila resolucija: ako to škripanje takoj ne neha, se nalepi na vrata sosednje napis: „Grosser Herrenbesuch bei Frau X. X.“ Toda prizadeta „Frau X.“ je še pred izvršitvijo te resolucije o teh sumničenjih izvedela. Užaljena je zaškripala (jaz vsaj upam) s svojimi zobmi in kmalu nato je to škripanje postelje romalo pred sodišče. Obtoženka ni imela drugega dokaza, kakor samo — škripanje postelje. Gospod sodnik pa je potegnil očala na čelo, zaškripal z zobmi izpod katerih je „iztekla“ obsodba na 200 K, češ, da bo veliko več morale na tem grešnem svetu, če se vsakdo briga le za škripanje svojih lastnih postelj.

Zadnje vesti.

Zaprisega železničarjev na glavnem kolodvoru se je vršila mirno. Do opoldne 23. aprila se je prijavilo nad 350 voj. obveznih železničarjev. Kaj se bo zgodilo s tistimi, ki se pozivu niso odzvali in tudi niso hoteli priseči?

Nemški strojevodje odklonjeni. Apel polkovnika Causeya, zastopnika ameriške misije na Dunaju, naj se naši internacionalni štrajkarji usmilijo tudi gladijočih tovarišev v Avstriji, je ostal brezuspešen. Nemško avstrijski strojevodje so bili že pripravljani, da nastopijo službo Maribor-Gradec, toda mariborski sodrugi — internacionala — jim je to ponudbo odklonila.

Odtogitev prehrane stavkajočim. Na predlog odseka za prehrano je deželna vlada stavkajočim železničarjem ukinila dobavo prehrane iz aproviacijskih zalog. Prehrane bo vsled stavke primanjkovalo celo za tiste, ki delajo.

Italijani na naših železnicah? Iz Trsta prihajajo vznemirjajoče vesti, da nameravajo Italijani izbiti štrajk naših komunistov ter pod krinko pretrgane zveze Italije z drugimi državami, zasesti železniško proggo Trst-Dunaj. Spada to tudi h krušnemu vprašanju naše internacionalne?

Pregnanje komunistov. Vlada se je še-le v zadnjem trenutku odločila k strogim nastopom napram revolucionarnim elementom, ki se nazivajo „komunisti“. V Ljubljani je bilo aretiranih dozdaj nad 30 rogoviležev. Glavni hujskač Žorga pa je pravočasno pobegnil. Tudi v Ptujju je okr. glavarstvo pustilo aretirati 8 nemirnežev, ki so jih vsled grožnje na splošno stavko, izpustili. V Mariboru se oblastim iste vlade — še nič ne muči. Boje se najbrže zamere — v Parizu.

Vesti o aretaciji Wallischa in Kopača se do zaključka lista niso potrdile. Wallischa je ukazal aretirati — ker imajo drugi rešpekt pred njim — neki službujoči nadporočnik in sicer na obvestilo, da je Wallisch še v zadnjem trenutku hujskal železničarje, naj se ne odzovejo pozivu na mobilizacijo. Patrulja pa Wallischa ni dobila doma. Včeraj dopoldne je mariborski diktator neovirano hodil po mestu. Gospod Jože Kopač, pa je kot poslanec imun — tudi za take slučajne.

Splošna delavska stavka se je dosedaj izvedla le v Beogradu. Sklenila se je tudi pri nas, toda treznejši zastopniki raznih delavskih slojev zadržujejo vstop v splošno stavko. V stavko so stopili: mizarški pomočniki (ki so med tem že ukinili stavko),

vsi kovaški, kolarski in lakirarski pomočniki v Mariboru, potem rudarji v Trbovljah, Zagorju, Hrastniku.

Ustaja v Banatu. Po poročilih „Slovenca“ iz Subotice so madžarski nacionalisti, izrabivši propagando komunistov, poizkusili vprizoriti splošno ustajo. V Subotici je prišlo do krvavih spopadov med orožništvom in revolucionarji, pri tem spopadu je bilo ranjenih 15 oseb, 3 osebe usmrčene. Ustaja je bila podkupljena, seveda „z onostran naših mej“! — Moralo je pričeti res že goret, da je vlada še-le uvidela nevarnost, na katero smo jo že zdavno opozarjali. Ali pri nas čakajo na Subotico ali na — 27. januar 1919.

Koloman Wallisch obsojen je bil dne 10. aprila pri okrajnem sodišču Maribor na denarno globo, ozir. pet dni zaporu, ker ni prijavil oblasti dne 2. februarja t. l. v Gambinovi dvorani sklicanega shoda.

Prosveta.

Jugoslovenska Matica. Ustanovni občni zbor glavne podružnice v Ljubljani se vrši v nedeljo, dne 25. aprila ob 10. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednika pripravljalnega odbora. 2. Poročilo pripravljalnega odbora. 3. Volitev odbora, a) predsednika, b) podpredsednika, c) tajnika, č) blagajnika, d) ostalih odbornikov, e) odborniških namestnikov, f) pregledovalcev računov. 4. Slučajnosti. Kraj občnega zbora se sporoči pravočasno. Z smislu pravil (člen 5.) imajo aktivno in pasivno volilno pravico vsi častni in redni člani ter dobrotniki stari nad 18 let. Istega dne se vrši v istem kraju ob 9. uri seja pripravljalnega odbora. Da bo mogoče razdeliti pravočasno vsem članom legitimacije, se pozivljajo nabiralci članov v Ljubljani, da nemudoma oddajo nabiralne pole z nabiralnimi zneski v uradu. Člansko legitimacijo dobi vsak član v uradu ali pa potom poverjenika, pri katerem se je vpisal. Vsled tega se naprošajo vsi poverjeniki, da prevzamejo nalogo razdeliti legitimacije med one člane, ki so jih sami pridobili. Vsi oni, katerim doslej ni bilo mogoče iz kateregakoli vzroka pristopiti, se naprošajo, da se nemudoma zglase v uradu ob uradnih urah, to je od 9.—13. Kdor bi pravočasno ne dobil legitimacije, se mu vroči pred občnim zborom. Ob enem se pozivljajo vsi člani, da se porazgovore med seboj o kandidatih in pripravijo eventualne tozadevne predloge za občni zbor. — Pripravljalni odbor. Pražakova ul. 3, I. nadstropje.

Listnica uredništva.

Gospodu vodji Okrajnega glavarstva v Mariboru. Vaše obširno in blagohotno pojasnilo zadevno afere g. gerenta v Krčevini in s tem v zvezi glede od druge strani tudi v drugih mariborskih listih do sedaj oblastveno menda nezavrženega kritikovanja mostu — je za to številko došlo prepozno. Krajše pojasnila glede gostiln v Pekrah, pričujemo že v tej izdaji. — Gospodu vodji Policijskega komisarijata v Mariboru. Tudi Vaše pojasnilo, zadevno naše kritike „Hochschulverband in naše oblasti“, je za to izdajo došlo prepozno. V kolikor isto stvarno razjasnjeno zgoraj omenjeno kritiko, je vporabimo v prihodnji izdaji. Na tem mestu si dovoljujemo opombo, da stoji večina narodno-zavednega občinstva, v stvarni vsebini naše notice, na strani gospoda kritika. — Radvanje: „Hetzeri internacionalne“ prešli, pride prihodnjič. — Olepševalno društvo Maribor: Za to številko prepozno. Prihodnjič. — Pobrežje: Razsodba L. K. pričobimo v prihodnji izdaji. — Obsodbo Wallischa smo na kratko že danes objavili, ostalo sledi.

Največja zaloga moških in deških oblek po solidnih cenah

Schwab & Bizjak, Ljubljana

Dvorni trg št. 3.

Manufaktura - moda - konfekcija. 10-7

Prodajam 1 rodbinsko hišo z večjim vrtom na meji mesta Maribor; 2 vili v mestu; 18.000 m² stavbnega prostora v mestu po K 35.—; 1 posestvo, hiša, gospodarsko poslopje, šest oralov polja in gozda v mariborski okolici. Vpraša se naj pri **Zemljiščni posredovalnici K. TROHA,** MARIBOR, Aleksandrova cesta 30.

ki zajedno naznanja, da preseli

svojo pisarno

s 1. majem v Slovensko (prej Grajsko) ulico 2. 3-1

Repertoire Slovenskega mestnega gledališča.
V soboto, dne 24. aprila: Moč teme. Abon. B-38.
V nedeljo, dne 25. aprila: Protekaja. Izven abon.
V torek, dne 27. aprila: Španska muha. Abon. A-37.
V sredo, dne 28. aprila: Sedemnajstletni. Izven abon.
V četrtek, dne 29. aprila: Moč teme. Abon. A-38.
V soboto, dne 1. maja: Mam'zelle Nitouche. Izv. abon.

Izdajatelj in založnik: Konzorcij „Nova Pravda“.
Odgovorni urednik: Franjo Pirč.
Tisk tiskarne Sv. Cirila v Mariboru.

Priporočljive tvrdke:

Restavracija Narodni Dom

v Mariboru (Hinko Kosič) se najtopleje priporoča. —3

JAKOB LAH
Maribor, Glavni trg 2

Zaloga čevljev, perila, potnih košar, tržnih torbic i. t. d. 10-7

Andrej Ham

čevljar 10-5

Maribor, Vetrinjska ulica 15

Fran Novak

prva slovenska brivnica 10-7

Maribor, Aleksandrova c. 22.

Erjavec & Turk

trgovina z železnino „pri zlati lopati“ — Ljubljana

Valvazorjev trg 7. 10-7

Anton Černe
graver 10-7
Ljubljana, Dvorni trg I

Zaloga pohištva

KAROL PREIS

MARIBOR, Slomšekov trg 6

Cenik zastoj. — Svoboden ogled, brez obveznosti. 10-7

„PLANINKA“ IN RUŠKA ROČA
pri Sv. Anehu na Pohorju, 1250 m

Planinsko letovišče v krasni legi
Mrzle in tople kopeli
Oskrba od 1. maja do 15. oktobra
Izprehodi po gozdu

Iščem

malo družinsko hišico

z vrtom (eventuelno stanovanje) v bližini Maribora.
Ponudbe na upravo. 3-3